

Att förbereda en kartläggning

För att kunna starta ett lokalt förankrat hälsoarbete behöver vi först förstå hur situationen ser ut idag. En kartläggning gör det tydligare vilka behov som finns och vilka resurser vi kan bygga vidare på.

En kartläggning syftar till att ge information om nuläget kopplat till en viss målgrupp, område, service, tjänster och verksamheter som medborgarna efterfrågar.

Målsättningen med en kartläggning är att kunna identifiera utmaningar, möjligheter och behov. Allt för att kunna göra aktiviteter och verksamheter som efterfrågas och behövs.

Kartläggning kan – och bör – ske på olika nivåer, oavsett vilket område det är man har som ambition att kartlägga. Nivåerna samspelar i olika grad med varandra.

Det är bra att titta på tre olika nivåer:

Omvärld och samhälle

Ingen lever i ett vakuum. Vad händer i området? Vilka aktörer finns och hur påverkar de vardagen? Finns det yttre faktorer som gör det lättare eller svårare att må bra?

Organisation och verksamheter

Vilka aktiviteter och tjänster finns redan? Är det dessa som människor faktiskt efterfrågar? Vilka möjligheter och hinder finns för att utveckla eller förändra?

Målgrupp och individer

Vilka grupper berörs? Finns det undergrupper med särskilda behov, till exempel unga, äldre eller personer med funktionsnedsättning? Nås alla av de insatser som görs idag?

Kartläggning - vad är viktigt att tänka på

För att komma igång med kartläggning kan det vara bra att titta på följande:

Omvärldsanalys

Har kommunen eller andra aktörer gjort en kartläggning tidigare? Är den fortfarande aktuell?

Resurser

Vilka resurser finns, till exempel tid, pengar och volontärer? Finns resurser för att starta verksamhet?

Syfte och mål

Vad vill vi uppnå med det lokalt förankrade hälsoarbetet?

Handlingsplan

Vem gör vad och i vilken ordning? Hur organiseras arbetet? Planera vilka verktyg och metoder som ska användas utifrån syftet.

Erfarenhet

Vem har tidigare erfarenhet av projekt och aktiviteter i området? Vad kan vi lära av dem?

Kompetens

Vilka kunskaper behövs och vilka finns redan hos deltagarna och målgruppen

Kommunikation

Hur ska arbetet kommuniceras? Var behöver det synas?

Utvärdering

Hur ska vi följa upp arbetet och varför?

Ansvarig

Ha en namngiven person som ansvarar för arbetet lokalt.

Delaktighet

Inkludera de som berörs och hitta förebilder som kan engagera andra

Verksamheter idag

Vilka aktiviteter finns redan och är de relevanta?

Uppföljning

Följ upp så att arbetet fortsätter vara aktuellt och relevant.

ATT FUNDERA ÖVER

1. Hur kan arbetsuppgifter och verktyg delas upp inför en undersökning?
2. Hur ser ni till att inkludera utsatta grupper som kanske inte alltid syns direkt i lokalt?
3. Hur hittar ni dessa utsatta grupper?
4. Hur ser ni till att det finns jämlik representation av kvinnor och män? Personer med funktionsnedsättning?
5. Finansiering? Finns det finansiering för verksamheten? Börja i liten skala och utveckla arbetet över tid.

Sammanställ kartläggningen

När kartläggningen är klar är nästa steg att samla all information på ett tydligt sätt.

En sammanställning hjälper er att se helheten – vad som fungerar, vilka behov som finns och vilka resurser som kan användas.

Den gör det också lättare att planera nästa steg och engagera de som berörs i arbetet framåt.

Beroende på hur kartläggningen har gjorts så finns det olika material att gå igenom. Här är några punkter att tänka på:

- Sammanställ det material som kommit in - oavsett om det är bilder, intervjuer eller enkäter så behövs det sammanställas
- Vilka viktiga slutsatser kan dras av kartläggningen?
- Återkoppling och diskussion med de som berörs
- Vilka bör få del av sammanställningen? (målgrupper, volontärer och andra aktörer)

Återkoppla och förankra med de som berörs - reflektera mera

- Ett viktigt moment i metodiken är att förankra resultatet och kolla av så att ni är på rätt väg tillsammans
- Om man har skapat en struktur med målgruppsdialog på en mötesplats så kan förankringen göras i samband med det.
- Eller varför inte göra en "utställning"? Skapa bilder av resultatet och sätt upp på t.ex. biblioteket eller på mötesplatsen

Utvärdering med delaktighet

Utvärdering handlar om att tillsammans granska och värdera det som har genomförts. Fundera över på vilket sätt ni kan göra målgrupperna delaktiga i processen – det kan vara genom att bjuda in till diskussioner, ställa reflekterande frågor, gruppövningar eller interaktiva verktyg.

En utvärdering av verksamheten hjälper er att se hur arbetet går, säkerställa att beslut följs upp, att budgeten hålls och att målen nås.

Frågor att arbeta med tillsammans:

- Vad var målet med aktiviteten/verksamheten?
- Vad gjorde vi för att nå målet?
- Höll vi budgeten?
- Vilket resultat uppnåddes?
- Vilken effekt hade aktiviteten – gjorde den någon skillnad?
- Vilka faktorer bidrog till framgång?
- Kom något oväntat upp under arbetets gång?

Tips inför utvärderingen:

- Reflektera i mindre grupper innan ni diskuterar i helgrupp
- Använd visuella verktyg som diagram, post-its eller digitala whiteboards för att synliggöra erfarenheter
- Uppmuntra alla att dela sina perspektiv – även det som inte gick som planerat

Dra nytta av erfarenheterna:

Diskutera och dra slutsatser av det som kommit fram.

Ställ er frågorna:

- Vad lärde vi oss?
- Hur kan vi sprida dessa erfarenheter?

Uppdatera Kartläggningen

För att säkerställa att verksamheten fortfarande möter verkliga behov är det viktigt att kontinuerligt följa upp och uppdatera kartläggningen. Fundera över:

- Har något i vår omvärld förändrats sedan den senaste kartläggningen?
- Har nya behov uppstått?
- Har vår kapacitet eller våra förutsättningar förändrats?

Diskutera gärna förändringar i grupper, samla in exempel från vardagen eller genomföra korta intervjuer inom verksamheten. Detta gör kartläggningen levande och relevant för alla.

Feedback/återkoppling

Fundera över hur återkoppling kan lämnas löpande utöver utvärderingen och kring vad. Kan det lämnas spontan återkoppling eller är det någon specifik återkoppling som önskas? Det ska vara tydligt för deltagarna var, när och hur de kan lämna återkoppling. Be dem gärna komma med förslag på lösningar om det behövs.

Ställa öppna frågor och lyssna aktivt.

